
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN - POLONIA

VOL. LIX, SUPPL. XIV, 2

SECTIO D

2004

Katedra i Zakład Promocji Zdrowia, Wydział Nauk o Zdrowiu
Akademia Medyczna im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy*
Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Społecznego, Wydział Nauk o Zdrowiu
Akademia Medyczna im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy**

ANNA ANDRUSZKIEWICZ*, HALINA IDCZAK*, ALICJA MARZEC**

Using the Internet for needs of health education of family

Wykorzystanie Internetu dla potrzeb edukacji zdrowotnej rodziny

WSTĘP

W roku 1989 na konferencji na temat „Środowisko a Zdrowie” zwrócono uwagę, że „środki przekazu odgrywają kluczową rolę w promowaniu świadomości i pozytywnej postawy wobec ochrony zdrowia i środowiska. Są powołane do odpowiedniej i dokładnej informacji oraz powinny być zachęcane do efektywnego przekazywania tych informacji społeczeństwu”(2).

Obecnie społeczeństwo ma wiele możliwości komunikowania a tym samym oddziaływania na siebie. Jednym z najnowocześniejszych mediów jest Internet.

„W Europie rozpowszechnienie się prasy drukarskiej wprowadziło ludzi w Galaktykę Gutenberga, jak ją nazwał MacLuhan, dziś zaś wkraczamy do nowego świata komunikacji: Galaktyki Internetu”(1). Rozwój sieci jest niezwykle dynamiczny. „Pomimo, że mieszkańcy Europy Zachodniej stanowili większość użytkowników, to największą tendencję wzrostową wskazują kraje Europy Wschodniej. Firmy, Pricewaterhouse Coopers i Wilkofsky Gruen Associates przewidują, że w tym regionie liczba internautów wzrośnie z 41,2 miliona w roku 2003, do 62 milionów w roku 2006.” (6)

Z badań firmy Marketing&Media, z roku 2003 wynika, że jedna czwarta Polaków korzysta z Internetu (3).

Prawie, co czwarty mieszkaniec Unii Europejskiej szuka informacji o zdrowiu w Internecie. Występują różnice w zależności od kraju: w Danii i Holandii 40 % mieszkańców szuka informacji o zdrowiu w Internecie, podczas gdy w Grecji, Hiszpanii, Portugalii i Francji zaledwie 15 % lub mniej. Opinie na temat Internetu są jeszcze bardziej pozytywne 41 % ankietowanych wyraziło przekonanie, że Internet jest dobrym sposobem szukania informacji o zdrowiu. W Danii i Holandii odsetek ten wyniósł 62% i 61%. Średnio 16% Europejczyków uznało, że Internet nie jest dobrym źródłem wiedzy o zdrowiu, kolejne 16 % uważa, że zależy to od rodzaju poszukiwanych informacji, 27% nie wyraziło swojej opinii na ten temat. Tymczasem 100 milionów Amerykanów korzysta z Internetu w poszukiwaniu informacji o zdrowiu, a 70% z nich twierdzi, że uzyskane informacje wpływają na decyzje dotyczące leczenia (5). W Polsce nie prowadzi się badań dotyczących wykorzystywania informacji zawartych w Internecie przez pacjentów. Biorąc jednak pod uwagę doświadczenia innych krajów i fakt dynamicznego rozwoju tego medium warto uwzględnić i to źródło

informacji w procesie edukacji zdrowotnej rodziny i pacjentów. Cenną wskazówką przy poleceniu konkretnych stron może być komunikat Komisji Europejskiej dotyczący kryteriów jakości dla stron internetowych o tematyce zdrowotnej. Główne kryteria to: wiarygodność, zawartość, lokalizacja serwisu, linki, sposób prezentacji i interaktywność. W prowadzenie przyjętych przez Komisję standardów jakości jest częścią strategii określanej jako eEuropa 2005 Action Plan. Celem tego projektu jest udostępnienie do 2005 roku nowoczesnych usług publicznych przez Internet (4).

Pielęgniarki i położne pracujące z pacjentami i ich rodzinami powinny uwzględnić w swojej pracy tak dynamicznie rozwijającego się źródło informacji, jakim jest Internet, które może być z powodzeniem wykorzystane jako materiał służący i wspomagający proces edukacji zdrowotnej rodziny.

Celem pracy jest zaprezentowanie stron internetowych, które spełniają kryteria jakości opracowane przez Unię Europejską i mogą być wykorzystane przez pielęgniarki i położne w procesie edukacji.

MATERIAŁ I METODY

Analizie poddano polskie zasoby Internetu. Badanie polegało na sprawdzeniu czy w Internecie znajdują się strony, których celem jest edukacja zdrowotna lub mogą być wykorzystywane dla potrzeb edukacji rodziny.

Pierwszy etap polegał na wpisaniu hasła: zdrowie rodziny do najpopularniejszych, wyszukiwarek: Wirtualnej Polski, Interii i. Onet. pl. Odnaleziono łącznie: 227 538 stron.

Kolejny etap analizy miał na celu wyeliminowanie tych stron, które znalazły się w wyszukiwarce ze względu na wystąpienie, chociaż jednego z wymiennych wyrazów, odrzucono również te strony, które powtarzały się oraz takie, które nie były związane z tematem lub nie spełniały Kryteriów Jakości.

Ostatecznie do oceny zakwalifikowano 57 stron. Ze względu na ograniczone możliwości prezentacji wybrano tylko kilka stron do prezentacji. Dla potrzeb działań edukacyjnych opracowano zestawienie, które może być wykorzystywane przez pielęgniarki i położne jako materiał pomocniczy w procesie edukacji zdrowotnej rodziny.

Zestawienie wybranych witryn internetowych wersje polskojęzyczne:

www.poradnikmedyczny.pl ,

www.telezdrowie,

www.lmm.pl ;

www.npr.prolife.pl ;

www.polki.wp.

www.nacisnienie.pl

www.rakpiersi.pl

www.mediweb

www.laktacja.pl

www.epacjent.pl

www.cukrzyca

www.zdrowie.pl

www.astma.

www.kardioserwis.com

OMÓWIENIE

Analiza zasobów internetowych wskazuje na bardzo dużą liczbę stron, które zawierają informacje związane ze zdrowiem. Nie wszystkie informacje zawarte w Internecie można ocenić pozytywnie. Wydaje się wskazane, aby osoby zajmujące się promocją i edukacją zdrowotną, dokonywały w oparciu o Kryteria Komisji Europejskiej, które propaguje organizacja Health On the Net (polska wersja tych zasad pod adresem www.hon.ch/HONcode/Polish/) oceny zawartości merytorycznej tych materiałów. Mając na uwadze dynamiczny rozwój Internetu i jego wzrastającą rolę w procesie edukacji również w obszarze zdrowia, niezbędne wydaje się tworzenie przez pielęgniarki i położne własnych stron internetowych zawierających programy edukacyjne, zwłaszcza, że zapotrzebowanie na rzetelne informacje wciąż wzrasta. Nie można też nie wspomnieć, że prowadzenie działań promujących zdrowie w oparciu o Internet podnosi atrakcyjność tego przekazu, co w odniesieniu do dzieci i młodzieży i osób młodych, dobrze wykształconych jest niezwykle ważne. Trzeba również pamiętać, że prowadzenie działalności edukacyjnej przez pielęgniarki i położne z wykorzystaniem Internetu przyczyni się do promocji przedstawicieli tego zawodu w świadomości społecznej, zwiększy ich wiarygodność, pozwoli zaprezentować profesjonalizm i niekonwencjonalność podejmowanych działań.

WNIOSKI

1. Internet może stanowić dodatkowe źródło informacji i materiał wspomagający proces edukacji prowadzony przez pielęgniarki i położne wobec rodziny i pacjenta.
2. Oceniając zasoby Internetowe pod kątem ich przydatności dla procesu edukacji, należy uwzględnić Kryteria opracowane przez Komisję Europejską.
3. Środowisko pielęgniarek i położnych powinno rozważyć możliwość uaktywnienia się po przez tworzenie własnych stron internetowych zawierających materiały edukacyjne dla rodzin i pacjentów.

PIŚMIENNICTWO

1. Castelles, M.: Galaktyka Internetu, Refleksje nad Internetem, biznes i społeczeństwo, Poznań 2003, s.12-13.
2. Europejska karta na temat: Środowisko i zdrowie(maszynopis)
3. <http://antena.pol.lublin/users/tomc/std.007.html>
4. http://europa.eu.int/comm/health/ph_information/indicators/pub_indic_data_en.ht
5. <http://www.mp.pl/dodatki/>
6. <http://www.wnter.pl/internet/w0655.html>

STRESZCZENIE

W działaniach podejmowanych na rzecz promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej zwraca się uwagę na możliwość wykorzystania środków masowej komunikacji. Jednym z najnowocześniejszych i najdynamiczniej rozwijających się mediów jest Internet. Jest on źródłem informacji z zakresu wielu dziedzin. Praca ma na celu ocenę wykorzystania Internetu dla potrzeb edukacji zdrowotnej rodziny w Polsce. Analiza materiału potwierdziła wstępne założenia, że Internet jest wciąż niedocenianym i mało wykorzystanym środkiem masowej komunikacji dla potrzeb promocji zdrowia.

SUMMARY

The working was take in favour of the promotion of health and the education of health it turns on the attention on possibility of using the mass – communication. One of the most modern and the most dynamic developing media is the Internet. It is the source of information in range of many disciplines. The aim of this work is using the Internet for needs of health education, a family in Poland. The analysis of the material confirmed the preliminary assumptions, that the Internet is still underestimated and little used way of mass – communication for needs of the promotion of health.